

Petančič Davorin:

Svete gore.

Povest.

Zamahnila je z belivnico in se vježila na malomarnost ljudi.

»Za cerkev nič, da bi bila njej primerna in lepa kot se spodobi. Ko se mu pa vol za slinavko stegava, pa prosi in moleduje okoli nje. Ona pomaga. Jaz ne bi, če bi bila Marija. Zakaj pa se prej nisi za me brigal in ti ni bilo nič za to, če bi cerkev starost podrla, ko si bil zdrav ti in tvoja živina?«

Pa je pokleknila zunaj na trati in pomolila.

»Marija, rada te imam danes in vsak dan...«

Na svete Gore so priplavali valovi glasov s hrvaške strani, od Bizeljskega, od Save in Sotle in še od onstran... Mogočni in proseči...

»Na Starih Gorah že binglja. Zdaj bom še jaz, ko drugi odzvene. Vsi jih morajo slišati, naše zvonove!«

Rolf se je prihulil iz gošče mladega leskovja in brezovine.

»O, Janez pride...«

Prisrmejal se je res in Pepo nagovoril.

»Pepa, kaj pa to?« in se je ustavil pri kupu.

»Poglejte steno, to sprednjo!«

»Vi belite?«

»Stene bom že, pa streho pogledajte, če ni grda, ko svinjski pisker lončeni, za peč?«

Janez je gledal, kakor da bi ga zanimalo.

»Pa res, to je sramota. Ali imate kako lestvo, da splezam gor?«

»Vi?«

Janez se je oveselil njene nevere.

»Zakaj pa ne? Saj imam rad Marijo. Nocoj je prekasno, jutri na večer pridem. Samo lestvo mi pripravite!« V Pepo je vdrlo toliko veselja nankrat, da se ni mogla premagati. Prijela je Janeza za roko in se zjokala.

In tudi on je bil ginjen...

Ko je odzvonila, ga je povabila.

»Ali greste nocoj malo k nam?«

Janez je odklonil in se naglo spustil v dolino. Rolf je pregnal zajca in se gnal za njim. Pepca pa je krenila proti domu, zatopljena v misli na cerkev...

Pepa se je prestrašila. Srce ji je prestalo biti za trenotje. V mislih so ji zagomazele pravljice o strahovih in pripovedi o razbojnikih.

»Jezus!« je zahlipano sunila iz sebe in se umaknila ob rob steze.

»Dušica zlata, kaj se bojiš pobožnega romarja? Ali so tvoje roke pripravljale tako sladke glasove žvonomom? Zvabili so me in sem...! v hrib, da bi molil. Ne boj se me, romar sem.« Kako je pel in zvenel njegov glas, kakor zvon v cerkvi pred oltarjem, visoko in mehko.

»Dušica, ti imaš ključ? Ali bi šla in mi odprla? Za lepo nagrado in je prestopil do nje. Ona pa je zavpila vreščaje:

»Janez!« in zbežala.

Glas se je razletel po temni lozi in se zdrobil. Janez ga je slišal in Rolf, ki je zajca pustil in se obrnil v hrib, kamor je merila Janezova noga. Na vrhu se je pes ustavil, zanosljal po zraku, potem se pa zakadil naravnost v neznanca. Ta je zajčal in se spustil v borbo s psom, ki je renčaje česal z zobmi spodnji del njegovega plašča. Zval je psa, ki se je razbesnel, z najlepšimi imeni, pa Rolf ni popustil.

»Rolf!«

Pes je stekel k Janezu, ki je ves zasopihan priletel in umolknil.

»Kdo si?«

Tujec se je tresel od razburjenja in prestrašeno odgovarjal:

»Prijatelj, romar sem... Cerkev bi pogledal. Ta pes, Dio mio! Moj plašč...«

6

Janez je zaškrtal z zobmi, pograbil tujca za ramo in mu posvetil v obraz.

»Sumljiv si človek. Lah potuhnjeni...«

»Ah ne sodi me, prijatelj. Mojo kri pusti, človek sem...« je prosil.

Janez je razbral na obrazu njegova leta in je zrahljal prijem.

»Ušel mi ne boš! Kaj hočeš?«

»V cerkev bi stopil, nič drugega.«

»Po kaj pa hodiš ponoči?«

»Ko so dnevi prekratki, ljuba duša. Od daleč sem in ne vem, kdaj pri vas sonce zahaja. Ali veš, kje rasto zlato rumene oranže in se pridelava mastno olje, za grlo prijetno in nos? Tam, kjer je sonce, na jugu.«

»Lah si, sem rekel.«

»Vem, po besedi si me uganil. Hitrost v sodbi te razodeva, da imaš pamet in nisi neumen. Daleč je sončna laška dežela, ne muči me, tujca.«

Janez je začel zanimati.

»Pepa, nič se ne boj. Cerkev odpri!«

Še vedno nemirna in v trepetu se je tiščala k cerkvenim vratom. Vtaknila je ključ v ključavnico in obrnila. Umaknila se je v kot cerkve in čakala, kdaj se bo pojavila tista čudna prikazen.

Janez je zapahnil vrata in našgal svetilko. Zdaj ni bil prišlec kar nič več grozen. Na glavi je nosil širokokrajni klobuk, izpod katerega so mu udarjali dolgi, nakodrani lasje. Na sebi je imel plašč, ki mu je segal čez kolena. S svetilko mu je posvetil v obraz, ki so ga razorale črte, močno poglobljene. Sive oči pa so se mu lokavo smejale.

Janez si ga je ogledal, potem pa mu dal roko.

»Oprostite, da sem vas tako trdo prijel. Za suknjo pa se odškodujem. Vidim, da niste, za kar sem vas imel...«

Starec se je krehljal.

»O, nič hudega, mladi gospod. Kaj takega se mi večkrat nameri. A kje je ona golobčica, ki sem jo tako prestrašil?«

Pepi je bil zoprn. Oči so mu nemirno švigale po prostoru, se ustavljale tu in tam in zopet begale. Nenadoma se je pognal k steni in z roko razprašil sliko, ki jo je neznan umetnik ustvaril v prošnji ali zahvali. Janez in Pepa sta ostrmela. Govoril je v tujem jeziku, kakor sam zase. Potem se je naenkrat odmaknil in odkimal. Vrtel se je sredi cerkve, kakor da bi kaj iskal. Stopil je k oltarju, poskusil z zvonom pri ušesu in otipal svečnike.

»Brezbožnik je, niti pokrižal se ni, niti pokleknil, pa si upa stopiti k oltarju, kjer mašnik stoji! Pa z roko sega čez oltarni prt in tabernakelja se dotika. Brezbožneš!« Pepo je grabila v dušo silna bolestna jeza.

Romar se je pozanimal še za večno luč in lestenez iz svetle kovine.

»Gospod, če bi hotela cerkev prodati tole kadivnico, ali zvonec ali kaj podobnega. Ne silim, samo vprašam. Morda bi zamenjali za novo in kaj malega dodali...?«

Janez in Pepa sta še bolj ostrmela. Pepo je premagala jeza in ostro mu je zabrusila.

»Nič ne prodamo. To so božje reči!«

Oni se je nasmehnil prijazno in nedolžno, kakor otrok.

»Vprašal sem, golobica, samo vprašal. Zlata ni kadilnica in zvonec tudi ne, iz kovine sta, ki se je rja prime in jo izje. Velike vrednosti ni. Te stvari so toliko vredne, koliko so lepe. Nove so lepše. Zato sem rekel, ponudil...«

»Ali ste vi trgovec s tako robo?« je hotel vedeti Janez.

»No, da. Kupujem staro, prodajam novo. Ali imate kaj zlatega, kelih ali monštranco?«

Pepo je grabilo vedno bolj.

(Dalje sledi.)

Kako kaže Abesinec lju-bezen do svoje žene?

Neki častniški poročevalec, ki potuje po Abesiniji, opisuje v svojem listu običaje abesinskega zakona. Zakon, kakoršen je v običaju v Abesiniji po opisu častnikarja, bi bil vse prej kakor vzoren za naše ženske. Tamkaj ima mož glavno in skoro edino besedo ter je tudi pravi gospodar v hiši. Mož pa tudi ljubi svojo ženo in to svojo ljubezen kaže na prav svojevrsten način, namreč — s pretepanjem. Ženske pa nasprotno tako izkazovanje ljubezni žele in ga naravnost zahtevajo. Tako je častnikar govoril s neko žensko in ji pripovedoval, da v Ameriki mož je svojih žen ne pretepajo. To je spravilo žensko v veliko nevoljo in dejala je: »Ako bi mene moj mož ne pretepel vsaj enkrat vsak teden, potem bi takoj vedela, da se je pričel zanimati za kako drugo žensko, in lonce bi mu razbila na glavo!« Pripeti se včasih, da je kak mož tako majhen, slaboten, da ni zmogel, da bi pretepel ženo. Tak mož je revež v svoji hiši in ženska se mu navadno izneveri.

Razporoke v Abesiniji.

Nekaj nad vse lahkega in enostavnega pa je v Abesiniji razporoka. Ako se mož naveliča svoje žene, popusti vse skupaj in odjaha na muli in s tem je razporočen. Ako pa hoče žena postati svobodna, vzame svoj kuhinjski lonec in odide domov; mož je s tem prost, da se zopet lahko poroči, in dostikrat se zgodi, da je mislila žena oditi samo na obisk domov, a ni o tem povedala možu, in ko se vrne, najde pri njem drugo ženo. Nasprotno pa se zakoni, ki se sklenejo v cerkvi, a teh je le nekaj osem odstotkov, tudi v Abesiniji smatrajo za stalne in dosmrtno.

OGLASI

v »Slov. gospodarju«
imajo

najboljši uspeh!